

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník 88

Číslo 45

9. listopadu 2008

Cena: 6 Kč

90. VÝROČÍ VZNIKU ČESKOSLOVENSKA OSLAVILA NAŠE CÍRKEV V HRADCI KRÁLOVÉ

Výjimečně i v úterý se rozezněly zvony ve Sboru kněze Ambrože, aby svolaly ke slavnostním bohoslužbám všechny, kdo by chtěli nejen oslavit 90. výročí vzniku ČSR, ale také poděkovat Pánu za to, že můžeme v naší zemi svobodně žít.

První půli bohoslužeb vedl brněnský biskup Petr Šandera a slovem nám posloužil senior královéhradeckého seniorátu ČCE Michal Kitta. Pro svou promluvu si vybral texty: Žd 13,14; Iz 40,13-17; Mt 23,29-39. V kázání se zamýšlel nad tím, co to vlastně znamená "česká státnost" nebo pojem "vlast".

„Sestry a bratři, jsem zde dnes mezi vámi poprvé, tak bych vám snad o sobě mohl něco říct: jsem svým založením vcelku suchar,“ řekl bratr Kitta a pokračoval: „Chybí mi jižanský temperament; když mám něco slavit, nevím si příliš rady. Za chvíli mi bude 40 a pořád v tom nevidím dostatečný důvod k oslavám. Když prý jediný hříšník začne činit pokání, mají andělé v nebi slavnost. Ale juchat, protože se kdysi někdo cizím přičiněním narodil?“

Přesně takové rozpaky mám i nad oslavami 28. října. Den vzniku samostatného československého státu, dokonce letos máme 90. výročí! Československo dávno neexistuje, podle zpráv z tohoto týdne ho už ani Slovinci většinou neoplakávají, a pokud se po něm někomu stýská, pak prý stoupenčům HZDS Vladimíra Mečiarů!

28. říjen má být dnem naší státnosti. Ale komu je tato státnost určena?

Komu patří? Čí byl a je ten stát, který dnes připomínáme? Tyto otázky se nás bytostně dotýkají. Vždyť v názvu mé církve je i slovo "česko" a v názvu vaší církve dokonce slovo "československá". Jsme tedy také s definicí a státností této země, s jejím sebevymezením nějak spojeni.

Pokud dobře počítám, tak naše vlast jen ve 20. století existovala v osmi různých podobách: Rakousko-Uhersko, první republika, druhá republika, protektorát, poválečná republika bez Podkarpatské Ukrajiny, ČSR, ČSSR, ČSFR a nakonec Česká republika. Když nám chtěl všemocný stát před pár týdny odejmout církevní sňatky, říkal jsem si, no, státě, ty máš ale sebevědomí! Na to, že jsi tak křehká instituce.

Podobně vážná otázka zní, nejen jaké území, ale také jací lidé, případně jaké tradice k této státnosti patří? V roce 2002 jsem se účastnil odhalení památníku 23 po válce zavražděných starců, žen a dětí v Teplicích nad Metují. Hovořil jsem s některými sudetskými Němci a ti říkali: >Nechceme zpátky. Nechceme ani náš zabavený majetek. Nakonec jsme se, při tom všem zlém, měli lépe než ti, kdo tu zůstali. Ale chceme, abyste vy, Češi, uznali, že jsme tady od 13. století žili, pracovali pro tuto zemi a byli zde doma právě tak, jako jste tu dnes vy.< Úplně stejně hovořila i stará Němka, kterou jsem potkal na studiích v Porýní. Zpívala německy "Kde domov můj". Měla na stěně naši vlajku a jedla vepřoknedlozelo. Co je to tedy naše stát-

nost? Všimli jste si někdy, že v české hymně se vůbec nezpívá o lidech? Jenom o vodě, stromech, skalách, květinách, zkrátka o zemi? Copak domov, vlast netvoří právě lidé? Jenže k těm se rodná země často chová jako macecha. Nejdříve ožehlme Židy, pak Rusíny, Ukrajince, Rumuny, Maďary, Němce, ruské emigranty, kterých tisíce odtáhla po válce NKVD. Slovinci dokonce dvakrát. A přitom ti všichni svou vlast milovali a věřili jí, že je ochrání, že se jich zastane, že bude i jejich. Každý z nich si nese svou křivdu. Obviňujeme Němce, že svou vlast zaprodali Hitlerovi. My, kteří jsme

40 let vyvěšovali sovětské vlaječky. Přemýšlení o české státnosti nám připomíná mnohé tragikomické momenty našich dějin.

A přesto nám 28. říjen něco říká. Promlouvá k nám, něco tady kolem srdce cítíme! Když čtu Čapkovu Matku, jako alegorii vlasti, která posílá své syny do boje, chce se mi brečet a jsem na měkko. Nejsem pacifista, jsem podporučík v záloze a myslím, že bránit svou vlast, svůj domov je vznešený úkol. Když vznikly nové nahrávky státní hymny od orchestru Národního divadla, všechny jsem si stáhl z internetu a rád je poslouchám. Myslím, že i já svou vlast miluji. Ale bezpečně vím, že láska k vlasti nesmí stát na sentimentalitě. Na nekriticky oddané psí lásce. Když čtu, že dnes

kladou skinheadi věnce k Masarykovým pomníkům, je mi úzko z takové perverze. Naše vlast a její státnost potřebují pravdivost. Lásku, která je dospělá. Vlast, to nemohou být jen ti, kteří zbyli. Jsou to i všichni ti, kteří bojovali za její svobodu. Vlast je dlouhý příběh, událost v čase a prostoru, ke které patří i ti, které zde dnes nevidíme. Vlast a státnost, to jsou vzestupy a pády, chvíle triumfu i zahanbení.

Možná jste také slyšeli otřpanou poučku, v nedělní škole, v katechismu, která tvrdí, že pokud budu dobrý křesťan, stávám se zároveň i dobrým občanem své vlasti. Právě tehdy, když jsem dobrým křesťanem, stávám se své vlasti nejužitečně-

Dokončení na str. 3

KAPLE BETLÉMSKÁ JE I V BESEDNICI

Na samém okraji východních hranic českokrumlovského okresu leží městy Besednice. K tomuto okresu byl přiřazen k 1. lednu 1951. Díky učitelskému manželskému páru Tetenkových byl zde v říjnu 1953 zakoupen domek se zahradou, který byl během dvou let, převážně svépomocí, přestavěn a 23. října 1955 prvním plzeňským biskupem Arnoštem Šimšikem otevřen jako modlitebna ČČS s názvem "Kaple Betlémská". Už tehdy,

v důsledku nedostatku financí a zejména politiky té doby, byla sice stavba dána do provozu, ale bez jakéhokoliv zázemí, bez vody, WC atd. To se negativně začalo projevovat nejen s přibývajícím věkem členů náboženské obce, ale i při pořádání koncertů a kulturních akcí v současnosti. Náboženská obec Besednice byla jako středisko administrována z různých náboženských obcí – z Trhových Svinů, z Kaplice bratrem farářem Horčicem a

po jeho úmrtí z Českého Krumlova Miloněm Zemenem. Tento stav zůstal i po jeho smrti.

Čtvrtý říjen letošního roku byl pro Besednici dnem svátečním a radostným. Na bohoslužby, které sloužili br. patriarcha Tomáš Butta společně se současným plzeňským biskupem Michaelem Mocem, přijeli všichni faráři českokobudějovického vikariátu. S nimi i zástupci náboženských obcí, přišel dřívější starosta Besednice, dnes poslanec pan Jaroslav Klein, současný starosta Petr Trajer i majitel stavební firmy pan Milan Sedlák, který přestavbu prováděl. Všichni prožili nejen sváteční chvíle nad biblickým poselstvím, ale také na vlastní oči se mohli přesvědčit o tom, že naše církev získala v rekonstruované "Kapli Betlémské" nejen dům modlitby, za který se nemusíme stydět, ale i místní středisko kultury, s dobrou akustikou pro pořádání koncertů, kterých se zde uskutečnila již celá řada.

Kde se získaly finanční prostředky na rekonstrukci? Městu Kaplice se prodala za odhadní cenu budova tamější modlitebny, která byla v tak havarijním stavu, že v současné době je již

Dokončení na str. 3

CVRČEK V LITOVLI

Loňského roku zahájil na faře NO v Litovli činnost nízkoprahový klub pro děti CVRČEK. Vznikl jako podpora školní výuky prvního stupně ZŠ a to formou zábavného programu, her, soutěží a celoroční dobrodružné hry, jejíž děj – který z velké míry určují děti samy – vyústí na týdenním prázdninovém pobytu.

Různorodý program klubu je zaměřen na rozšíření znalostí v předmětech, jako je angličtina, historie, zeměpis, přírodověda, zdravotvěda, výtvarná výchova a další humanitně-sociální obory. Záměrem je podpora všestranného rozvoje osobnosti dítěte, školního prospěchu, obecného rozhledu, rozvoj komunikačních dovedností, spolupráce a zapojení do kolektivu i smysluplné vyplnění volného času dítěte. Nabízí každodenní setkání, občasně víkendové akce a týdenní prázdninový pobyt.

Hlavním záměrem práce s dětmi je však seznámit je se základy křesťanství a s jeho prolínáním do praktického života. Snahou je přiblížit dětem křesťanské myšlenky srozumitelnou formou odpovídající jejich věku a ukázat jim obecnou platnost křesťanských morálních a etických zásad a jejich shodu se současnými společenskými normami.

Prostřednictvím kontaktu s dětmi a prací s nimi se nám daří oslovit i jejich rodiče, kteří se akcí klubu účastní. Rádi bychom s nimi navázali dialog a přátelské vztahy a pozvali je do společenství náboženské obce.

V současné době navštěvuje klub Cvrček více než 25 dětí. Scházíme se 2x v týdnu ve farních prostorách, které byly k těmto účelům zrekonstruovány. Jednou z mnoha akcí pořádaných v rámci klubu byla např. letošní Drakiáda (viz. foto).

Přáli bychom si, aby se dětem na faře v Litovli líbilo, byly tu spokojené a v budoucnu se sem rády vracely.

Za náboženskou obce Litovel Lucie Haltořová

90. VÝROČÍ VZNIKU ČESKOSLOVENSKA...

Dokončení ze str. 1
nějším. Něco na tom bude, ale právě tak by mohl člověk říct, že když jsem dobrým křesťanem, měl bych být i dobrým manželem, studentem a třeba i řidičem. Ale víme, že tomu tak automaticky nebývá.

Ježíš miloval svou vlast. Loučil se s Jeruzalémem a plakal. Bylo mu líto jejich slepoty a zahleděnosti do sebe sama. Dobře věděl, že národní hrdost se odvolává k zabitým prorokům a mučedníkům, kterých jejich současníci nikdy nejsou hodni. Kritizoval tvrdost srdcí svých spolubratřů. Hospodin se už tolikrát snažil shromáždit svůj lid jako své děti, ale oni nechtěli. U proroka Izajáše jsme četli, že národy jsou před Bohem jako kapka ve vědru, jako prášek na vahách. Existence a trvání národů jsou před Hospodinem jako nic, nicota, pára nad hrncem! A přesto Hospodin jedná s lidmi i jako s národy. Jeho lid, Izrael, bývá často přirovnáván k nevěrné ženě – smilní jednou s Babelónem, podruhé s Egyptem.

ptem. Ale Bůh znovu a znovu odpouští, když lituje a navrácí se k němu zpátky celým srdcem.

Myslím, že své vlasti jsme nejužitečnější tehdy, když posloucháme někoho ještě vyššího. Když kromě presidenta, parlamentu a senátu nad sebou vidíme i Boha. Když i svou vlast poměřujeme vyššími kritérii spravedlnosti a pravdy. Křesťané to vyjadřují tak, že kromě tohoto domova hledáme ještě jiný, trvalý domov, jak jsme slyšeli v epištolním čtení, kde budeme s Bohem tvářit v tvář. Masaryk se snažil jednat pod zorným úhlem věčnosti. Není nic pošetilejšího, než žít jen pro okamžitý prospěch, pro to, co je teď a tady. Boha se sluší poslouchat víc než lidi. Je velkou tragédií, že křesťané v naší zemi k poslušnosti samému Bohu svobodní nejsou a stále čekají na drobečky ze stolu, které někdo upustí. Že na nás není víc patrná suverenita našeho Pána např. nade všemi nedůstojnými hašteřenicemi o majetek. Ale to by bylo na jiné povídání.

Máme-li dnes vděčně vzpomínat na 28. říjen 1918, měli bychom být především my sami dokonale svobodní od všeho a všech. Jak říká apoštol Pavel: Jsem svoboděn ode všech, ale učinil jsem se otrokem všech, abych mnohé získal. Teprve po takovém osvobození lze sloužit Bohu a třeba i vlasti. Amen.“

Po kázání nám zazpívala Lenka Klásková v doprovodu Jiřiny Marešové-Dvořákové jednu z Biblických písní. Druhou část bohoslužeb vedl královéhradecký biskup Štěpán Klásek. Po závěrečném požehnání nás krátce pozdravili senátor Karel Barták, poslanec David Kafka a za Římskokatolickou církev nově nastupující generální vikář Tomáš Holub. Nakonec jsme společně zazpívali státní hymnu a po slovech "země česká, domov můj" jsme se rozešli, někteří spěchající již domů, ale jiní ještě na faru ke stolům plným připraveného pohostění.

Františka Klásková

125 let od úmrtí Josefa Baráka

Od roku 1857, kdy uveřejnil svou básnickou prvotinu, poznávala česká kulturní veřejnost Josefa Baráka jako básníka. Náležel k mladé literární generaci, která se v květnu 1858 představila almanachem Máj. Barák byl redaktorem almanachu, neboť jeho hlavním inspirátorem Nerudovi a Hálovi nebylo tehdy ještě potřebných čtyřia dvacet let.

Když se po mrtvých létech Bachova absolutismu začínal znovu rozvíjet český národní život, patřil Barák k jeho předním organizátorům. Pořádal české besedy, byl předsedou Akademického čtenářského spolku, patřil mezi zakladatele Sokola, Umělecké besedy i četných studentských spolků.

Zaměstnáním a hlavním oborem Barákovy činnosti bylo novinářství. V roce 1857 se stal redaktorem Prager Morgenpost, a když počátkem 60. let vznikaly časopisy české, redaktorem Času a později Hlasu. V letech 1867 až 1873 vydával a řídil časopis Svoboda. V rámci rodícího se mladočeského hnutí představoval Barák spolu s Nerudou jakýsi "plebejský demokratický radikalismus", navazující na dědictví radikálních demokratů z let revoluce 1848-49. Jako důsledný demokrat si Barák všiml i dělnických problémů a účastnil se některých akcí dělníků, pro které požadoval rovnoprávnost v politickém životě. V září 1871 byl zvolen redaktorem prvního dělnického časopisu Dělnických listů. Svým nacionalismem se však dostával do rozporu se smýšlením dělníků ve vydavatelském sboru časopisu, a proto se v srpnu 1872 redakce vzdal. Od 1. října 1874 byl Barák odpovědným redaktorem mladočeských Národních listů, tehdy největších a nejvlivnějších českých novin.

Již od studentských demonstrací v květnu 1860 se Barák těšil neobyčejné pozornosti policie a byl také několikrát stíhán soudně. Ve své době byl velmi populární a oblíbenou osobností. Dnes je jeho jméno známé jen užšímu kruhu zájemců o české dějiny. Neprávem, neboť, jak o něm napsal ve svých vzpomínkách spisovatel A. Stašek, "svými náhledy předbíhal svou dobu, což bývá vždy známkou duchů nad obecnou úroveň vynikajících".

(red)

KAPLE BETLÉMSKÁ JE I ...

Dokončení ze str. 1
zbourána. Obecní úřad Besednice pomohl v rámci svých možností s realizací fasády dvou venkovních stěn objektu a vybudováním zámkového chodníku. Tři náboženské obce nám poskytly finanční dary, za které jsme nesmírně vděční, a konečně prostřednictvím ústřední rady získali příspěvek z odboru církví ministerstva kultury na opravu církevního majetku. Ale za tím vším je to nejdůležitější! Je to ochota a snaha pomoci dobré věci a mnoho hodin bezplat-

né brigádnické pomoci studentů, dospělých, členů i nečlenů naší církve. A ještě jedno a to je, že předsedkyně rady starších, sestra Božena Grillová, dovede nejen členy své rodiny ale i řadu jiných přesvědčit o tom, co by bylo ještě dobré udělat, a dosáhne toho, že se to skutečně udělá. Díky jí.

Ať tedy besednická "Kaple Betlémská" je místem modlitby, kde bude znít Slovo Boží, ale i místem krásné hudby, která také dovede otevírat lidská srdce a zušlechťovat naše duše.

Luboš Branný

PHDR. BOHDAN KAŇÁK, PHD., JUBILUJÍCÍ

Bratr Bohdan Kaňák je většinou z nás vnímán stále jako "Kaňák junior", i když jeho otec, prof. dr. Miloslav Kaňák, je mezi námi řadu let přítomen už jen svým dílem a světlou památkou. Proto nás občas udiví, že i juniorům přibývají léta a najednou třeba slaví padesátiny...

I s Bohdanem Kaňákem je to tak. Narodil se 16. listopadu 1958 v Praze jako dítě duchovenského manželského páru. Jeho tatínek už byl vzpomenuť, maminka Alena je v církvi léta známa jednak z okruhu diakonie, jednak jako autorka příběhů pro děti i zpracovatelka historických námětů. Jejich jediný syn po maturitě zamířil na Filozofickou fakultu University Karlovy, kde v r. 1982 promoval jako absolvent oborů archivnictví a historie. Prvních sedm let praxe strávil v ústředním archivu své církve, během nich získal také doktorát filosofie (1985), vystudoval dálkově tehdejší Husovu čs. bohosloveckou fakultu a přijal kněžské svěcení. V roce 1990 Prahu opustil a odešel se svou rodinou do kraje, z něhož pochází jeho manželka Naděžda, na Hanou. Nastoupil do Státního okresního archivu v Olomouci a od roku 1998 je jeho ředitelem. Osmičky tedy hrají i v jeho životě, jak je vidět, významnou roli.

Archiv, jeho řízení a problematika archivnictví jako oboru však nikdy nebyly jediným prostorem uplatnění Kaňákovy odbornosti, i když články, studie a zprávy z této hlavní sféry jeho činnosti tvoří velkou část jeho dosavadní bibliografie. V Olomouci se začal na katedře historie Filozofické fakulty University Palackého věnovat také činnosti pedagogické. Okruhem jeho působnosti se stala paleografie novější doby a výsledkem prvních let tohoto zaměření se staly dva studentům určené soubory názorných *Paleografických textů* (1. soubor poprvé 1994, v r. 2002 jeho přepracované a rozšířené vydání, 2. soubor 1999), nepočítáme-li další tituly jeho prací, zabývající se touto pomocnou vědou historickou. Jeho zájmy v oboru historie však nemohly zůstat neovlivněny

prostředím, v němž vyrostl a vlastně stále žije. Proto se mezi náměty jeho prací dostal jako nosné téma text, s nímž šli husité v r. 1434 do Basileje a který je znám pod názvem Chebský soudce. Bohdan Kaňák se jím zabýval v dílčích vědeckých studiích několikrát, než se tento dokument stal předmětem jeho doktorské disertační práce, kterou předložil a obhájil v r. 2005 pod názvem *Iudex egrensis. Historický, teologicko-filosofický a diplomatický rozměr husitského biblického hermeneutického principu jako problém projevu církevní autority v čase*. Avšak jubilat se pohybuje nejen v prostředí vědeckých časopisů a sborníků z oboru historie, známe ho i ze stránek Teologické revue a Českého zápasu. Zde nám po léta přibližuje jednak zajímavá a důležitá teologická témata, jednak osobnosti a události našich církevních dějin. Tak v r. 1998 vycházela v ČZ série jeho článků na téma *Úvahy o husitství*, v r. 1999 přinesl ČZ mj. Kaňákovy příspěvky *Mistr Jan Hus na kostnickém koncilu* (č. 1), *Z historie olomoucké diecéze* (č. 8) a *Transsubstanciacie a remanence* (č. 17). V r. 2005 jsme si mohli přečíst článek *Hus a husitství* (č. 30), v r. 2007 575. výročí "chebského soudce" (č. 19). Bohdan Kaňák několikrát připomněl osobnosti naší církve zejména na Moravě: biskupa Josefa Rostislava Stejskala (*ThDr. Josef Rostislav Stejskal – život a dílo. Medailon k 50. výročí úmrtí*, Teologická revue, 67, 1996, č. 6) a při příležitosti 50. výročí

jeho úmrtí také Stejskalova nástupce PhDr. Bohumíra Cigánka (*Bohumír Cigánek – obětavý moravský biskup, ČZ, 2007, č. 3*). Pod názvem *Zapomínaný ale nezapomenutý* vyšla v témže roce v č. 33 i Kaňákova obsáhlá vzpomínka na prof. Karla Statečného, otcí byla věnována vzpomínka na profesora Miloslava Kaňáka na stránkách Blahoslavy v r. 2006.

O jeho zatím poslední větší práci, nevelké monografii *OLOMOUC. Husův sbor* vydané roku 2007 Historickou společností Starý Velehrad, Český zápas nedávno referoval.

Mohli bychom pokračovat dále ve výčtu zájmů tohoto vysoce erudovaného a velmi pilného odborníka, neboť těch nejmenovaných titulů jeho prací je mnohem víc než těch zde vypočtených. Připomeňme však, že na tom má zásluhu i jeho rodina, zejména velkorysost Bohdanovy manželky Nadi, která mu pro jeho práci vždy ponechávala velký časový prostor.

Nezapomeňme však na Bohdana Kaňáka jako duchovního. Tato stránka jeho osobnosti je spjata zejména s léty života jeho maminky s "mladými" ve Štarnově. Záhy po přistěhování se sestře Aleně Kaňákové ve spolupráci se synem podařilo obnovit činnost štarnovského střediska šternberské náboženské obce a v místní škole se začaly v pravidelných termínech konat bohoslužby. Ty zprvu sloužila ona sama, později spolu s Bohdanem. Když pak léta už hodně pokročila, chodila se maminka, dokud jí síly stály, alespoň posadit mezi ovečky do lavice a její nedávný spolupracovník drží od té doby štafetový kolík štarnovských bohoslužeb sám. Mohli bychom pokračovat ještě o jubilantových aktivitách v ústředních církevních a sněmovních grémiích, ale přidejme se raději v této chvíli už k ostatním gratulantům:

Tak ještě mnoho let ve zdraví, Bohdane.

Jitka Balatková
foto: O. Pališek

